

İMRALI ADA HAPİSHANESİNDE YAŞANAN HAK İHLALLERİ ve MEVCUT KOŞULLARA DAİR 2021 YILI TESPİT RAPORU

I. GİRİŞ

İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevi, iç hukuk ve uluslararası hukuk devre dışı bırakılarak, Şubat 1999 döneminde Müvekkilimiz Sayın Abdullah Öcalan'a özgü inşa edilmiş tek kişilik bir ada hapishanesidir. O günden bugüne kadar da kişiye özel statü ve uygulamalarla yönetilmiştir. Burada tutulan Müvekkillerimiz; Sn. **Abdullah Öcalan** geride kalan 23 yıl boyunca, Sn. **Hamili Yıldırım**, Sn. **Ömer Hayri Konar** ve Sn. **Veysi Aktaş** ise adada buldukları 7 yıl boyunca "İmralı Tecrit Sistemi" dediğimiz ağırlaştırılmış infaz rejiminde, olağanüstü tecrit koşullarında tutulmuşlardır.

Anayasa'da, uluslararası sözleşmelerde ve yasalarda tanınan; avukatları ile görüşme hakları, aile bireyleri ile görüşme hakları, telefon ile görüşme hakları ve dış dünya ile mektup, faks ve her türlü iletişim araçlarıyla haberleşme hakları ortadan kaldırılmış vaziyettedir. Kısaca kurulduğu günden bugüne İmralı Ada Hapishanesi, temel hak ve özgürlüklerin sistematik olarak ihlal edildiği bir mekândır.

Bugün ise adada tutulan Müvekkillerimizden 25 Mart 2021 tarihinden beri hiç bir şekilde HABER ALINAMAMAKTADIR. Bundan dolayı sağlık durumları, tutulma koşulları, pandemi ile ilgili tedbir ve gelişmeler, hukuki durumları ve benzeri diğer boyutlar hakkında herhangi bir bilgiye sahip olunamamıştır. Müvekkillerin maddi ve manevi bütünlüklerinin korunup korunamadığına dair derin kaygılara yol açan haber alamama hali mevcuttur.

Özellikle 2016 yılında ilan edilen olağanüstü hal ve sonrasında çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnameler sonucunda oluşturulmaya çalışılan yeni, ancak otoriter ve baskıcı yönetim şekli hukuksal-politik-yönetimsel alanlarda birçok değişim yaratmıştır. Bu yönüyle geçmiş dönem gibi 2021 yılı da hukuki güvenliğin ve hukuki öngörülebilirliğin olmadığı, aynı zamanda hukuki denetleme mekanizmalarının işlevsiz olduğu bir yıl olmuştur.

II. TECRİT VE HABER ALAMAMA HALİ

Geçmişten bu yana olduğu gibi 2021 yılında da vasi, aile bireyleri ve avukatlar, her hafta düzenli olarak Sn. Öcalan ve diğer Müvekkillerle görüşme gerçekleştirmek üzere İmralı Ada Hapishanesinden sorumlu Bursa Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı başvurularda bulunmuşlardır. Aynı başvurular savcılık aracılığıyla İmralı Cezaevi İdaresine de düzenli bir şekilde yapılmıştır. Sn. Öcalan'ın vasisi ile tüm Müvekkillerin aileleri tarafından 2021 yılı boyunca her iki kuruma yapılan **toplam 71 başvuruya** herhangi bir şekilde yanıt verilmemiş, yüz yüze tek bir aile görüşü gerçekleştirilememiştir. Resmi bayram günlerine özel yapılan başvurularda da olumlu yanıt verilmemiştir. Avukatların da yıl boyunca her iki kuruma yaptığı **toplam 202 başvuru** yanıtız bırakılmış ve herhangi bir avukat görüşü gerçekleştirilememiştir. Oysaki 5275 sayılı yasanın 59. Maddesine göre avukatları ile mesai saatleri içerisinde, yani haftanın 5 günü boyunca görüşme hakkı düzenlenmiştir. Sn. Öcalan'a özgü getirilen ağırlaştırılmış infaz rejiminin düzenlendiği 5275 sayılı yasanın 25.

Maddesine göre de 15 günde bir aile görüşü yapılması gerekmektedir. **Ancak önceki yıllardan beri uygulanan fiili ve hukuk dışı ziyaret yasakları kesintisiz bir şekilde devam etmiş ve 2021 yılında da tek bir aile veya avukat ziyareti gerçekleştirilememiştir.**

Söz konusu yasaklar sürerken 14 Mart 2021 tarihinde gece saatlerinde Sn. Öcalan'ın yaşamına dair vahim nitelikteki kimi haberler internet ortamında yayılmıştır. Bundan dolayı **Sn. Öcalan'ın sağlığı, güvenliği ve tutulma koşullarına dair ailesi ile avukatları ve kamuoyunda ciddi kaygılar oluşmuştur. Bu kaygıların giderilebilmesine dönük bir an önce aile ve avukat ziyaretlerinin gerçekleşmesi için yazılı ve sözlü başvurular yapılmıştır.** 15.03.2021 tarihinden itibaren 25.03.2021 tarihine kadar söz konusu iddialar üzerine avukat ile görüşme hakkı, aile ve vasi ile görüşme hakkının ivedilikle sağlanması için her gün ayrı ayrı toplamda 9'ar defa başvuru yapılmış; ancak hiçbir şekilde yanıt alınamamıştır.

Yüz yüze ziyarete izin vermeyen Cezaevi İdaresi tarafından aileler telefon görüşme haklarını kullanmak üzere buldukları illerdeki başsavcılıklara çağırılmışlardır. **25.03.2021** tarihinde savcılıklarda gerçekleşmesi planlanan telefon görüşmelerinde; Sn. Öcalan'ın kardeşi ile yapmakta olduğu görüşme **3-4 dakika gibi çok kısa süre sonra aniden kesilmiş ve görüşmeye devam edilememiştir.** Sn. Hamili Yıldırım'ın da görüşmesi kısa sürmüş; Sn. Ömer Hayri Konar ve Sn. Veysi Aktaş'ın görüşmeleri ise tecrit koşullarını protesto ettikleri ve telefona çıkmadıkları beyan edilerek gerçekleştirilmemiştir.

Sn. Öcalan, kesintiye uğrayan kısa telefon görüşmesinde mevcut tecrit halinin kabul edilemez olduğunu belirtmiş, avukatlarıyla görüşme hakkının mutlaka sağlanmasını talep etmiş ve hukuka aykırı bu duruma karşı sorumlu makamları hukuka ve yasalara uygun hareket etmeye davet etmiştir.

Fakat Sn. Öcalan ve diğer Müvekkiller ile yarıda kesilen bu telefon görüşmesinden sonra hiçbir şekilde irtibat kurulamamaktadır. Aile ve Avukat görüş başvurularına herhangi bir cevap verilmemekte, telefon veya mektup yolu ile iletişime geçme imkânı tanınmamaktadır.

III. İMRALI ADA HAPİSHANESİNDE MEVCUT KOŞULLARA DAİR ÖZET BİLGİLER:

Sn. Abdullah Öcalan ile ilgili olarak;

- *15 Şubat 1999 tarihinden beri İmrالی Hapishanesinde tek kişilik hücrede tutulmaktadır.*
- *İlk on yıl boyunca hapishanede tek başına tutulmuştur. Daha sonra ise hafta içi günün 23 saati, hafta sonu 24 saat boyunca yine tek başına tutulmuştur.*
- *İlk 12 yıl boyunca avukat ile görüşme hakları haftada bir gün bir saat ile sınırlı tutulmuş ancak bu sınırlı hakları dahi sürekli bir şekilde engellenmiştir.*
- *27 Temmuz 2011 tarihinden bu güne 11 yıl boyunca yalnızca Mayıs-Ağustos 2019 Tarihlerinde 5 avukat görüşü gerçekleştirebilmiştir. Bu beş görüşmenin sonuncusu ise 7 Ağustos 2019 tarihlidir.*

- 2014 yılından bu yana yalnızca 5 aile görüşü gerçekleştirilmiştir.
- Son yüz yüze yapılan görüşme 3 Mart 2020 tarihinde kardeşi ile yapabildiği görüşmedir.
- İlk günden bugüne yalnızca 27 Nisan 2020 ile 25 Mart 2021 tarihlerinde olmak üzere 2 defa telefon ile görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 25 Mart 2021 tarihli son telefon görüşmesi çok kısa süre içinde yarıda kesilmiş ve görüşmeye devam edilememiştir. O günden itibaren kendisinden haber alınamamaktadır.

Sn. Hamili Yıldırım ile ilgili olarak;

- İmralı Adasına getirildiği Mayıs 2015 tarihinden bugüne kadar avukatlarıyla tek bir görüşmesine dahi izin verilmemiştir.
- 7 yıl boyunca yalnızca 2 defa aile görüşü gerçekleştirilmiştir.
- Kendisi ile yüz yüze yapılan son görüşme 12 Ağustos 2019 tarihli aile görüşmesidir.
- 27 Nisan 2020 ile 25 Mart 2021 tarihlerinde olmak üzere yalnızca 2 defa telefon ile görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 25 Mart 2021 tarihinden itibaren kendisinden haber alınamamaktadır.

Sn. Ömer Hayri Konar ile ilgili olarak;

- İmralı Ada Hapishanesine getirildiği 16-17 Mart 2015 tarihinden bugüne kadar avukatlarıyla görüşmesine hiçbir zaman izin verilmemiştir.
- 7 yıl boyunca yalnızca 3 defa aile görüşü gerçekleştirilmiştir.
- Kendisi ile yüz yüze yapılan son görüşme 3 Mart 2020 tarihli aile görüşmesidir.
- İmralı Ada Hapishanesine getirildiği tarihten sonra 27 Nisan 2020 tarihinde de salgın hastalık gerekçesiyle bir defaya mahsus telefon ile görüşme yapmasına olanak tanınmıştır.
- 25 Mart 2021 tarihli telefon görüşmesine ise içinde tutulduğu koşulları protesto ettiği gerekçesiyle çıkmadığı savcılık tarafından aileye iletilmiştir.
- 27 Nisan 2020 tarihinden itibaren kendisinden haber alınamamaktadır.

Sn. Veysi Aktaş ile ilgili olarak;

- İmralı Ada Hapishanesine getirildiği 16-17 Mart 2015 tarihinden bugüne kadar avukatlarıyla görüşmesine hiçbir zaman izin verilmemiştir.
- 7 yıl boyunca yalnızca 3 defa aile görüşü gerçekleştirilmiştir.
- Kendisi ile yüz yüze yapılan son görüşme 3 Mart 2020 tarihli aile görüşmesidir.
- 27 Nisan 2020 tarihinde de salgın hastalık gerekçesiyle bir defaya mahsus telefon ile görüşme yapmasına olanak tanınmıştır.
- 25 Mart 2021 tarihli telefon görüşmesine ise içinde tutulduğu koşulları protesto ettiği gerekçesiyle çıkmadığı savcılık tarafından aileye iletilmiştir.
- 27 Nisan 2020 tarihinden itibaren kendisinden haber alınamamaktadır.

IV. MAHKEMEYE YAPILAN BAŞVURULAR İLE GİZLİ YÜRÜTÜLEN HUKUK DIŞI YASAK KARARLARI

Bursa Cumhuriyet Başsavcılığına ve İmralı Cezaevi idaresine yapılan aile ve avukat görüş başvurularının tamamı sonuçsuz kalınca **30.03.2021 tarihinde Bursa İnfaz Hakimliğine bir başvuruda bulunulmuştur**. Bu başvuruda; “*avukat, aile ve vasi ziyaret haklarının sağlanmasını, avukatların olası dosyalara erişimleri önündeki engellere son verilmesi, avukat ile temsil ilkesinin gereklerinin yerine getirilmesi, yasal tanıma uygun olarak rutin telefon haklarının sağlanması, yazışma hakları önündeki engellerin kaldırılarak mektup gönderme ve alma koşullarının sağlanması*” şeklinde taleplerde bulunulmuştur. Ancak Sn. Öcalan ve diğer Müvekkillerin insanlık dışı, kötü muameleye dönüşmüş ve sistematik olarak yıllardır sürdürülen tutulma koşullarının düzeltilmesi yönündeki başvuru, hukuka ve yasaya aykırı bir şekilde hemen ertesi gün hızlıca reddedilmiştir. Bu başvurunun sonucunda ise **29.01.2021** tarihinde Müvekkillerle ilgili aile ziyaretlerini yasaklayan bir disiplin cezasının varlığından haberdar olunmuştur. Aile ziyareti, avukat ziyareti ve tüm haberleşme hakkının kullanılması gibi farklı kanuni düzenlemeler barındıran talepler, öncesinde gizli yürütülen ve hukuksuz bir şekilde sonuçlandırılan salt bir disiplin cezası gerekçe gösterilerek reddedilmiştir. Oysaki bir disiplin cezası hukuka uygun olmak koşuluyla dahi en fazla aile ziyaretlerinin belirli süreliğine kısıtlanmasına neden olabilir.

Hukuki düzenleme böyle olmasına rağmen başvuru içerisinde yer verilen avukat ziyaret¹ talepleri de, herhangi hukuki bir nedensellik içermeyen “disiplin cezası” gerekçe gösterilerek reddedilmiştir. Avukat ziyaret talepleri ancak ve ancak 5275 sayılı yasanın 59. Maddesinde aranan şartlar gerçekleştikten sonra ve mahkeme kararı ile belirli süreliğine engellenebilecekken hukuk dışı yürütülen bir disiplin cezasının dayanak yapılması kanunun açık ihlali mahiyetindedir. Benzer biçimde yasa belirli şartlar altında bir mahpusun belirli bir avukatıyla görüşmesi hakkında yasak kararı alınmasına cevaz verirken İmralı’da kişinin tüm avukatlarıyla görüşme hakkı yasaklanabilmektedir.

Başvuruda yer alan aile ziyaret talebi açısından ise İmralı Disiplin Kurulu tarafından verilen disiplin cezasının hukuka aykırılığı görmezden gelinmiş, bir hukuk süzgecinden geçirilmesi akla dahi getirilmemiştir.

Yine telefon talebinin reddedilmesine gerekçe olarak gösterilen 7 Eylül 2020 tarihli 6 aylık iletişim yasağı kararı üzerinden 6 aydan fazla bir süre geçmiştir. Nitekim 5275 sayılı

¹5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun

Avukat ve noterle görüşme hakkı

MADDE 59.- (1) Hükümlü, avukatlık mesleğinin icrası çerçevesinde avukatları ile vekâletnamesi olmaksızın en çok üç kez görüşme hakkına sahiptir.

(2) Avukat ve noter ile görüşme, meslek kimliklerinin ibrazı üzerine, tatil günleri dışında ve çalışma saatleri içinde, bu iş için ayrılan görüşme yerlerinde, konuşulanların duyulamayacağı, ancak güvenlik nedeniyle görülebileceği bir biçimde yapılır.

...

infaz yasasının 42. Maddesi başta olmak üzere hiçbir kanun maddesi telefon ile iletişim hakkını üç aydan fazla yasaklamaya cevaz vermemektedir. İnfaz Hakimliğinin bu kararına karşı yapılan itiraza ise bugüne kadar herhangi bir cevap verilmemiştir.

En son yapılan ve kısa sürede kesilen telefon görüşmesinden sonra yıl boyunca Müvekkillere ulaşmak, ziyarette bulunup yüz yüze görüşmek ve kendilerinden haber almak için çok sayıda girişimde bulunulmuştur. Bursa Cumhuriyet Başsavcılığına, savcılık aracılığıyla Cezaevi İdaresi'ne yapılan tüm aile, vasi ve avukat ziyaret talepleri ile Müvekkillere belli aralıklarla gönderilen mektuplardan herhangi bir sonuç alınamayınca **22 Kasım 2021 tarihinde yeniden Bursa İnfaz Hakimliğine başvuruda bulunulmuştur.** Başvuruda; Müvekkillerin hukuka aykırı fiili uygulamalarla ya da hukuki dayanaktan yoksun idari ve yargı kararlarıyla dış dünya ile temaslarını sağlayacak araçlardan (avukat ve aile ziyaretleri, telefon ve yazışma hakkı vs. haberleşme hakkı) tamamen yoksun oldukları ortaya konulmuştur. Devamla dış dünya ile temaslarını sağlayacak mekanizmaların bir bütün olarak, aynı anda ve kesintisiz bir biçimde sürekli olarak engellenmesinin ulusal ve uluslararası mevzuata aykırı olduğu gibi insanlık dışı ve kötü muamele yasağının ihlalini oluşturduğu izah edilmiştir. Böylesi bir tecrit boyutunun hücre içinde hücre hapsi niteliğinde olduğu, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi'nce verilen kararlarda ve CPT tarafından doğrudan İmralı'daki koşullarla ilgili yapılan tespitlerde "**incommunicado**" alıkonma hali olduğu açıklanmıştır. "İncommunicado" alıkoyma hali, dışarıdaki dünya ile hiçbir iletişiminin olmadığı ve bu nedenle ailesi, arkadaşları ve avukatları da dahil olmak üzere herhangi birisi ile iletişim kuramadığı anlamına gelmektedir. Bu alıkonma hali, idarenin insafına terk edilmiş olmaları, durumun özelliği gereği herhangi bir denetimin söz konusu olmaması sebepleriyle her türlü ihlalin ortaya çıkmasına neden olabilecek koşulları oluşturmaktadır.

Ulusal mevzuatta düzenlendiği üzere ceza infaz kurumunun mevzuata göre yönetilmesi, infaz hizmetlerinin insan onuruna ve temel insan haklarına uygun olarak yerine getirilmesi ile bu konuda oluşan hukuka aykırılıkların giderilmesine dair şikayetlerin inceleme ve denetimi İnfaz Hakimliğinin görevleri kapsamında olmasına rağmen yeniden tüm talepler reddedilmiştir. Başvurunun reddedilmesi ile Sn. Öcalan ve diğer Müvekkillerle ilgili olarak yeniden iki ayrı yasak kararının daha önce verildiği öğrenilmiştir. Buna göre **18 Ağustos 2021** tarihinde İmralı Disiplin Kurulu tarafından aile ziyaretini 3 ay engelleyen disiplin cezasının verildiği, **12 Ekim 2021** tarihinde de Bursa İnfaz Hakimliği tarafından 6 aylık avukat yasağı kararının verildiği öğrenilmiştir.

Bunun üzerine aile ziyaretlerini yasaklayan disiplin kurulu kararı ile avukat ziyaretlerini yasaklayan mahkeme kararlarının kaldırılması, kararlardan birer örneğin avukatlara tebliğ edilmesi, söz konusu kararların yer aldığı dosyaların incelenmesi yönündeki talepler de yasal olmayan gerekçelerle reddedilmiştir. Avukatları ile görüşmeleri hukuk dışı yol ve yöntemlerle engellenen, hukuki yardım almalarına izin verilmeyen müvekkillerin tamamının da itiraz etmeden disiplin cezalarının kesinleştirildiği avukatlara bildirilmiştir.

Müvekkillerden özellikle haber alınmasını engellemeye dönük idari ve yargısal suç mahiyetindeki işlem ve uygulamalara karşı **24 Aralık 2021 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne tedbir kararı alınması talebiyle başvuru yapılmıştır.** Anayasa Mahkemesi'nden **“incommunicado”** alıkoyma haline derhal son verilerek Müvekkillerle bir an önce görüşme koşullarının oluşturulması konusunda tedbir kararı alınması talep edilmiştir. Başvuruda **“incommunicado”** alıkoyma halinin işkence yasağını ağır bir şekilde ihlal ettiği açıklanmıştır. Anayasa Mahkemesi ise tüm hakların topyekûn ortadan kaldırılmasını, dış dünya ile tüm bağlarının koparılmasını hukuka aykırı görmemiş ve tedbir talebini 12 Ocak 2022 tarihinde reddetmiştir. Ancak acil ve tedbir içerikli olmasına rağmen almış olduğu kararı 31 Ocak 2022 tarihinde avukatlara tebliğ etmiştir.

İmralı Ada Hapishanesinde temel hak ve özgürlüklerin kurulduğu günden bugüne işkence yasağına aykırı olacak düzeyde sürekli ihlal edilmesi, söz konusu bu ihlallerin ortadan kaldırılmasına dönük mahkemeye yapılan başvuruların tamamının sonuçsuz kalıyor oluşu, Cezaevi İdaresi ile yargı mensuplarının kanunca belirli olan görevlere aykırı davranmalarından kaynaklıdır. Oysaki hukuk devleti ilkesi gereği, bireyler gibi devlet organları da hukuk düzeni içerisinde hareket etmelidir. Her kamu görevlisi gibi hukukun çizdiği sınırlar içerisinde kalmak durumundadırlar. Negatif yükümlülüğün gereği olarak hakların kullanılmasının engellenmemesi, pozitif yükümlülük gereği de ortaya çıkan ihlallerin kaldırılması gerekmektedir. **Ancak 5275 sayılı yasa, Anayasa ve AİHS'te yer alan hak ve kurallar hukuksal bütün başvurulara rağmen Sn. Öcalan ile diğer Müvekkiller açısından uygulama alanı bulamamakta, yargı eliyle sonuçsuz bırakılmaktadır.** Elbette Anayasa ve yasalar yerine kişiye ve zamana göre hukuk dışı hareket edilmesi suç niteliğindedir.

Bundan dolayı İmralı Tecrit Sisteminde hukuk dışı hareket eden bütün hakim ve savcılar hakkında 22 Aralık 2021 tarihinde Hakimler Savcılar Kuruluna, 27 Aralık 2021 tarihinde de Bursa Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuştur. 5237 sayılı Ceza Kanununun 257. Maddesinde düzenlenen görevi kötüye kullanma suçu ile 298. Maddesinde düzenlenen Hak Kullanımının Engellenmesi suçlarının işlenmesi sebebiyle yapılan suç duyurularına henüz bir gelişme yaşanmış değildir.

V. TECRİT İLE HABER ALAMAMA DURUMUNA KARŞI DİĞER BAŞVURU ve GELİŞMELER:

2021 yılında İmralı Cezaevi'nden haber alınamama durumundan kaynaklı resmi-sivil, ulusal-uluslararası birçok kuruma başvuru ve duyarlılık çağrısında bulunulmuştur. Müvekkillerden halen herhangi bir haber alınamadığından bu başvuru ve çağrılar 2022 itibariyle de geçerliliğini korumaktadır.

Bu doğrultuda Avrupa Konseyi sınırları içerisinde işkence, insanlık dışı ve kötü muamele koşullarını önleme, tespit etme ve ortadan kaldırmakla sorumlu Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi'ne(CPT) yıl boyunca belirli aralıklarla 4 ayrı başvuruda bulunulmuştur. Bu başvurularda İmralı Ada Hapishanesinin tutulma koşullarının kötü muameleyi aştığı, ağırlaştırılmış müebbet infaz rejiminin, işkence yasağı ile ayrımcılık yasağına aykırı

uygulamalarının sistematik bir şekilde devam ettiği, 25 Mart 2021 tarihinden itibaren ise Müvekkillerden hiçbir haber alınamayarak “**incommunicado**” alıkoyma halinin olduğu ayrıntılı bilgilerle ortaya konulmuştur. Bu sebeplerle CPT’nin; İmralı Ada Hapishanesini de facto ziyaret edip gözlem ve incelemelerde bulunması, ziyaret yasaklarının son bulması ve tutulma koşullarının iyileştirilmesi amacıyla zorlayıcı tedbirlerin alınıp ilgili prosedürlerin işletilmesi taleplerinde bulunulmuştur. Ancak 2021 yılı, İmralı Tecrit Sistemi karşısında herhangi bir adım atmayan CPT’nin de işlevsiz ve etkisiz kaldığı bir yıl olmuştur.

Ulusal kamu düzeyinde Bursa İnfaz Hakimliği, Adalet Bakanlığı, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığı, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu’na ayrı ayrı başvurular yapılmıştır.

Hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını savunmak, bu kavramlara işlerlik kazandırmakla yükümlü Türkiye Barolar Birliği ile birlikte Adana Barosu, Adıyaman Barosu, Ankara Barosu, Antalya Barosu, Batman Barosu, Bingöl Barosu, Bitlis Barosu, Bursa Barosu, Dersim Barosu, Diyarbakır Barosu, Edirne Barosu, Elazığ Barosu, Erzurum Barosu, Eskişehir Barosu, Gaziantep Barosu, Hakkari Barosu, İstanbul Barosu, İzmir Barosu, Kars Barosu, Mardin Barosu, Mersin Barosu, Muş Barosu, Siirt Barosu, Şırnak Barosu, Şanlıurfa Barosu, Tekirdağ Barosu, Trabzon Barosu ve Van Barosu’na ayrı ayrı müvekkillere uygulanan mutlak tecrit uygulamasına karşı girişimlerde bulunmaları talebiyle başvuruda bulunulmuştur.

Ulusal sivil insan hakları kuruluşu düzeyinde Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği (CİSST), Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD), Eşit Haklar İçin İzleme Derneği (ESHİD), Hafıza Merkezi, İnsan Hakları Derneği (İHD), Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD), Med Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Hukuki ve Dayanışma Dernekleri Federasyonu (MED-TUHAD-FED), Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı (TOHAV), Türk Tabipler Birliği (TTB) ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı’na (TİHV) başvuruda bulunulmuştur.

Uluslararası düzeyde de Avrupalı Demokrat Avukatlar (ADL-EDL), Avukatlar için Avukatlar, Avrupa Barolar ve Hukuk Birlikleri Konseyi (CCBE), Avrupa Barolar Federasyonu (FBE), Avrupa Demokrasi İçin Hukukçular Derneği (ELDH), Dünya İşkenceye Karşı Organizasyon (OMCT), İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW), İşkencenin Önlenmesi Derneği (APT), Türkiye İnsan Haklarına Destek Projesi, Uluslararası İnsan hakları Federasyonu (FİDH), Uluslararası Demokratik Hukukçular Derneği (İADL), Uluslararası İnsan Hakları Servisi (İSHR) ve Uluslararası Af Örgütü’ne başvuruda bulunulmuştur.

Müvekkilimizin içinde tutuldukları haber alamama haline derhal son verilerek fiziki temas sağlanması ve maruz kaldıkları hukuka aykırı izolasyon koşullarının iyileştirilmesi amacıyla **Adalet Bakanı** ile randevu talebini içeren başvuruya Bakanlık tarafından bugüne kadar cevap verilmemiştir.

İmralı'da süren belirsizlik ve ağır insan hakları ihlallerine dikkat çekilerek cezaevinde yerinde inceleme yapılması ve kaygı verici bu duruma derhal son verilerek Müvekkillerle fiziki temasın sağlanması için **TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu**'na yapılan başvuruya; “*yerinde inceleme için başvurunun görüşüleceği alt komisyona havale edildiği ve Müvekkillerin durumu ile ilgili olarak Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden bilgi istendiği*” şeklinde cevap vermekle yetinilmiştir.

Türkiye Barolar Birliği ve **Diyarbakır Barosu**'nun da aralarında olduğu birçok baroya yapılan başvuru üzerine Diyarbakır Barosu, İmralı Cezaevindeki başvuruçuların yaşam koşulları başta olmak üzere temel hak ve hürriyetlere ilişkin gözlem ve tespitlerde bulunmak üzere gerekli izinlerin verilmesi için Adalet Bakanlığı'na başvuruda bulunmuştur. Diyarbakır Barosu bu başvurusunda İmralı Cezaevinde tutulan başvuruçuların avukat ve aile görüşme hakları ile iletişim haklarının sağlanması talebinde de bulunmuştur. Ancak Adalet Bakanlığınca bu başvuruya da herhangi bir cevap verilmemiştir.

2021 yılı, İmralı Tecrit Sistemi'nin kişiye yönelik uygulamalar olmaktan öte bir sistem olarak önce bir adada üretilen daha sonra tüm ülkeye ve topluma yayılan bir yönetim mekanizması olduğu ilgili tüm çevrelerin farkında olduğu bir yıl olmuştur. Birçok insan hakları kuruluşu İmralı Ada Hapishanesinde sürdürülen ağır tecrit koşullarına karşı birçok açıklama yapmış ve tutulma koşullarının insan haklarına uygun hale getirilmesi amacıyla çeşitli girişimlerde bulunmuştur.

Özgürlük İçin Hukukçular Derneği'nin (ÖHD) öncülüğünde 768 avukat Sn. Öcalan'ın hukuki haklarının tesisi ve avukatları ile görüştürülmesi amacıyla kamuoyuna açık bir çağrıda bulunmuştur.

Yine Özgürlük için Hukukçular Derneği (ÖHD), Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD), İnsan Hakları Derneği (İHD), Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı (TOHAV) ve Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği (CİSST) tarafından CPT'ye yönelik çağrı ve başvuru yapılmıştır. Kurumlar CPT'nin 11-25 Ocak 2021 Türkiye Ziyaretinde İmralı Cezaevi'ni ziyaret etmemesini eleştirmiş, 5 Ağustos 2020 tarihli raporun gereğinin yerine getirilmesi için etkin bir takip yapılmasını ve İmralı Cezaevi'nin ziyaret edilerek rapor hazırlanmasını talep etmişlerdir.

VI. MUTLAK İŞKENCE YASAĞININ İHLAL EDİLMESİ **“HİÇKİMSE İŞKENCEYE VEYA İNSANLIKDIŞI YA DA AŞAĞILAYICI MUAMELE VEYA CEZAYA TABİ TUTULAMAZ.”**

İşkence yasağının ortaya çıkmasındaki temel amaç, insan onurunun korunmasını sağlamak ve **her ne şartta olursa olsun insanın bedensel ve ruhsal bütünlüğünü korumaktır**. İşkence yasağı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi başta olmak üzere Evrensel İnsan Hakları bildirisinde, Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesinde ve daha birçok belgede düzenlenmiştir. AİHS'in 3. maddesinin kapsamına; işkence yasağının yanı sıra insanlık dışı muamele, insanlık dışı ceza, aşağılayıcı muamele ve aşağılayıcı ceza da girmektedir. AİHM tarafından sıklıkla tekrarlandığı gibi 3. Madde **demokratik**

toplumların en temel değerlerinden birini içermektedir. Bundan dolayı üye devlet bu hükme saygı duymalı ve bu hükmün yargı yetkisi sınırları içerisinde etkin bir biçimde uygulanabilmesi için gerekli olan tüm önlemleri almalıdır.

Her mahpusun hukuka uygun verilmiş bir mahkeme kararı ile özgürlüğünün elinden alınması dışında diğer tüm haklara sahip olması gerektiği AİHS Madde 1’de de ifade edildiği üzere evrensel temel insan hakları kriteridir. Mahpusluğun insan onuruna uygun, doğal asgari kısıtlılık koşullarını aşmayacak şekilde yürütülmesi gerekmektedir. **Ancak Sn. Öcalan ve Diğer Müvekkillerimiz uzun yıllardır bu doğal sınırlamaları çok ağır bir şekilde aşan tecrit koşullarına maruz bırakılmışlardır.** İnsanlık dışı muamele olarak nitelendirilen bu tutulma koşullarının üzerine 25 Mart 2021 tarihinden bu yana kendilerinden haber alınmasına izin verilmemektedir. Müvekkillerin dış dünya ile olan tüm bağları koparılmış, sağlık durumları, hukuki durumları, tutulma koşulları, pandemi ile ilgili tedbir koşulları gibi hiçbir konuda bilgi sahibi olunamamaktadır. **Mevcut koşullar işkence yaşağını ihlal etmektedir. Buna göre Müvekkiller, işkence ve insanlık dışı ceza ve muameleye maruz bırakılmaktadırlar.**

Avrupa İşkenceyi Önleme Örgütü (CPT), bugüne kadar İmralı Ada Hapishanesini sekiz defa ziyaret etmiş ve raporlar yayınlamıştır. Yayımlanan bütün raporlarda İmralı’daki tutulma koşullarının işkence yaşağına aykırılıklar içermesi sebebiyle düzeltilmesi gerektiği ortaya koyulmuştur. En son İmralı Ada Hapishanesini konu alan 2019 tarihli ziyaretine dair yayınladığı raporda da işkence yaşağının ihlal boyutlarının derinleştiğini gözler önüne sermiştir. Buna göre; Sn. Öcalan ve diğer Müvekkillere verilen disiplin cezalarının hukuki illiyet bağının olmadığını, disiplin cezalarına dayanak gösterilen nedenlerin inandırıcı olmadığını, bu cezaların politik cezalar olduğunu ve ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının da ayrımcı bir düzenleme içerdiğini tespit ederek tutulma koşullarında kaygı verici durumların iyileştirilmesi tavsiyesinde bulunulmuştur. Yine Türkiye’den İmralı Adasında bulunan her 4 Müvekkilimizin aile ve avukat ziyaretlerinin sağlanması ve bu ziyaretlere dair aylık olarak kurumlarının bilgilendirilmesi talep edilmiştir (CPT 5 Ağustos 2020 tarihli rapor)².

Aynı raporda CPT, Müvekkillerin dış dünyayla temaslarında tam bir yasak halinin uygulanmasını, tutukluların hiç kimse ile görüşürülmediği bir tür hücre hapsi (**Incommunicado**) olarak değerlendirilmiştir. Bu durumun kabul edilemez olduğu, ilgili uluslararası insan hakları belgelerine ve standartlarına aykırılığını belirtilmiştir. (CPT 5 Ağustos 2020 tarihli rapor, p. 48).

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi, *Berzig v. Cezayir* vakasında “*incommunicado alıkoymaların, mağdurların kendilerini alıkoyan kişilerin insafına terk edilmiş olmaları, durumun özelliği gereği herhangi bir denetimin söz konusu olmaması sebebiyle, kabul edilemez bir yaşam hakkı ihlali riski yarattığını*” ifade etmiştir (İHK,

² <https://rm.coe.int/16809f20a1>

Berzig v. Algeria, Comm. No. 1781/2008, p. 8.4). Zira kaybolan kişinin “Yaşamı devletin sorumluluğu altında olan sürekli ve ciddi bir tehdit altındadır.”

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu’nun 23 Nisan 2003 tarihli “İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık dışı veya Alçaltıcı Muameleler” başlıklı kararında, “[...] uzun süreli incommunicado gözaltılar işkence uygulamasını kolaylaştırdığı gibi, başlı başına bir zalimane, insanlık dışı ve alçaltıcı uygulama şekli oluşturmaktadır” denilmektedir.

İmralı Ada Hapishanesinde “yasal düzenleme” ile yürütülen ağırlaştırılmış infaz rejiminin kendisi de işkence yasağını ihlal etmektedir. 18 Mart 2014 tarihli **AİHM’in Öcalan No:2** kararı ile ağırlaştırılmış infaz rejiminin AİHS Madde 3’te yer verilen işkence yasağını ihlal eden koşullara sahip olduğuna hükmedilmiştir. Bu kararda ihlalin karar anında değil, yasal düzenlemenin yapıldığı andan itibaren doğduğuna karar verilmiştir. **Yani İmralı ağırlaştırılmış infaz rejiminin başından bu yana bir işkence rejimi olduğu uluslararası nitelikte karar altına alınmıştır.**

VII. HABERLEŞME HAKKININ İHLALİ

“Herkes, haberleşme ve yazışmasına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.”

Özel ve aile hayatı gibi haberleşme hakkına da saygı gösterilmesini isteme hakkı, 5275 sayılı yasanın 25. Maddesinde, Anayasa’nın 22. Maddesinde, AİHS’nin 8. Maddesinde ve Türkiye’nin taraf olduğu birçok uluslararası sözleşmede koruma altına alınmıştır. Haberleşme hakkı, her bireyin başkalarıyla ve dış dünyayla ilişki kurmak ve bu ilişkileri geliştirmek amacıyla başkalarına yaklaşma hakkını, yani “özel sosyal hayat” hakkını kapsamaktadır. Kişinin fiziksel, psikolojik veya manevi bütünlüğü, kişinin mahremiyeti ve kişinin kimliği ve özerkliği bu kapsama girmektedir. AİHS’nin 8. maddesiyle sağlanan güvenceyle öncelikle her bir bireyin kişiliğinin, herhangi bir dış müdahale olmadan, diğer insanlarla ilişkilerinde gelişmesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Hapishane yetkililerinin aile üyeleri ve avukatları ile görüşmesini devam ettirmesi konusunda yardımcı olması, mahpusun aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hakkının önemli bir parçasıdır.

Hukuksal mevzuatta düzenlenmesine rağmen ziyaret hakları ellerinden alınan Müvekkillerin telefon, mektup ve faks ile iletişim kurma hakları da engellenmeye devam edilmektedir. Zaten kendileri ile kurulan son temas da bir telefon görüşmesiydi. Müvekkiller bu raporun kapsadığı zaman diliminde de aileleriyle telefon aracılığıyla iletişim kuramamışlardır. Adli ve İdari makamlarca, iletişim haklarının engellenmesinin dayanağının ne olduğuna dair avukatlara ve aile bireyelerine herhangi bir bilgilendirmede bulunulmamış, haber verilmemiştir.

Mutlak tecrit koşullarında tutulan Müvekkillerimizden hiçbir şekilde haber alamadığımız için 2021 yılı boyunca farklı tarihlerde iadeli taahhütlü mektup gönderilerek kendilerine ulaşılmaya çalışılmıştır. **Öncekilerde olduğu gibi en son gönderdiğimiz**

mektuplara da yazılı herhangi bir cevap tarafımıza ulaşmamıştır. Bu mektupların Müvekkillerin ellerine geçip geçmediğine dair de herhangi bir bilgi elde edilememiştir.

VIII. ADİL YARGILANMA HAKKININ İHLALİ

Adil yargılanma hakkı kapsamında savunma hakkı, Müvekkillerin mahpusluğu boyunca devam etmektedir. Zira hapsedilenler, kişi özgürlüğü dışındaki haklar bakımından diğer bireylerle aynı şekilde hak öznesidir. Bu bağlamda AİHS'in 6/1. Maddesi doğrultusunda avukat ile görüşme hakkının hukuksal, sosyal ve yaşamsal birçok boyutla bağlı bulunmaktadır.

Sn. Öcalan ve diğer Müvekkillerin Anayasa Mahkemesi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde süren onlarca davaları ile tutulma koşulları ve maruz kaldıkları ağırlaştırılmış infaz rejiminden kaynaklanan ihlallerin ortadan kaldırılması için açılacak davaları yönünden avukat tutma, avukattan yararlanma, hukuki danışma ve avukat ile her türlü mahkemeye başvuru hakkı bulunmaktadır. İnfaz sürecinin hukuki denetimi ile hukuka uygun sürdürülmesini sağlama açısından avukatları ile görüşme hakkı adil yargılanma hakkı kapsamındadır. Fakat İmralı'da avukat ziyaretleri yasaklandığı gibi sistematik olarak yaşatılan hak ihlallerine karşı yapılmak istenen hukuksal girişimler de yasa dışı bir şekilde engellenmektedir.

İmralı Tecrit Sistemi içerisinde hukuk dışı bir şekilde sınırlı tanınan hakların da kısıtlanmasına ve yasaklanmasına dönük alınan idari veya yargı kararları özellikle Eylül 2018 tarihinden bu yana tamamen gizli bir şekilde yürütülmüştür. 2018 yılında uygulanmaya başlanan ve aile görüşmelerini yasaklayan disiplin cezalarının ilki, süresi içinde avukatlara bildirildiğinde, avukatlar yasal süreler içerisinde cezaya karşı iç hukukta itiraz haklarını kullanabilmişlerdir. Avukatların itiraz haklarını kullandıkları görülünce idare ve yargı makamları tarafından sonraki disiplin cezaları sadece Müvekkillere tebliğ edilerek aleniyet ilkesine aykırı bir şekilde avukatlardan gizlenmeye başlanmıştır. Daha sonra mahkeme tarafından alınan avukat yasak kararları da disiplin cezaları gibi herhangi bir şekilde tebliğ edilmeyerek gizli yürütülmüştür.

Disiplin kurulu tarafından alınan aile yasağı şeklindeki disiplin cezaları ile mahkeme tarafından alınan avukat yasağı kararları kesinleştikten ve itiraz süreleri tamamlandıktan çok sonra bu yasak kararlarından haberdar olunabilmiştir. Yasak kararları öncesinde, kararların alındığı anda ve sonrasında avukatlar ve aileler sürekli olarak görüş başvurusu yapmalarına rağmen haberdar edilmemişlerdir. Cezalar, ihlal edilen hakların tesisi için avukatlar tarafından yapılan farklı başvurulara verilen cevaplarda tesadüfen öğrenilebilmektedir. Bu veya benzeri şekillerde öğrenmeden sonra yargılamaların aleniyeti, masumiyet karinesi, savunma hakkı ve mahkemeye erişim hakkı kapsamında ilgili dosyaları inceleme, örnek alma ve tebliğ alma taleplerinde bulunmaktadır. Ancak bu talepler de herhangi bir kanun maddesi dayanak gösterme ihtiyacı dahi duyulmaksızın keyfi, siyasi ve soyut nedenlerle reddedilmiş, dosya ve kararlar avukatlardan gizlenmiştir.

4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanununun herhangi bir maddesinde dosyaların incelenmesi ve örnek alınması hiçbir koşulda yasaklanmamaktadır. İnfaz Hakimliği Kanunun atıf yaptığı 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanununun 153. Maddesi ise müdafinin dosya inceleme ve belgelerden örnek alma yetkisini düzenlemektedir. Bu maddeye göre mevcut koşullarda disiplin soruşturmalarının gizlenmesi mümkün olmadığı gibi disiplin dosyalarının incelenmesi ile karar veya delillerden örnek alınması hukukun gereğidir. Kaldı ki yargısal süreçlerin aleni yürütülmesi, ileri sürülen iddiaların öğrenilmesi, ilgili belgelerden örnek alınması ve dosyaların incelenmesi silahların eşitliği ilkesinin gereğidir. Bu yönüyle Müvekkillerin iddia sahibi makamlar nezdinde dezavantajlı konumda olmaları adil yargılanma hakkını ihlal etmektedir.

Dış dünya ile tüm bağları koparılan Müvekkillerle ilgili dışarıdan da herhangi bir başvurunun yapılmasına müsaade edilmemektedir. Yani avukatları tarafından dışarıdan gözlemlenen ihlallere karşı hukuk mücadelesinin verilmesinin de engellendiği anlaşılmaktadır. Başka bir ifade ile yasal, anayasal ve sözleşmelerde tanınan temel hak ve özgürlükleri ihlal edilen Müvekkillerin avukatlarının görev, yetki ve sorumluluklarının yerine getirilmesi engellenerek savunma hakkı, adil yargılanma, mahkemeye erişim ve başvuru hakkı gibi tüm hakları, idari ve yargı birlikteliğiyle topyekûn olarak ihlal edilmektedir.

IX. ETKİLİ BAŞVURU YOLUNUN BULUNMAMASI

İmralı Tecrit Sisteminin bir ayağının da yargı erki olduğu geçen 23 yıllık süre zarfında fazlasıyla deneyimlenmiştir. İmralı Ada Hapishanesi infaz rejimini denetleme ve karar mercii olan Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı ile Bursa İnfaz Hakimlikleri tarafından 23 yıllık süre boyunca sistematik olarak kısıtlama ve yasaklama kararları verilmiştir. Disiplin cezalarının tamamı ile ilgili onama kararları verilmiştir. Neredeyse yapılan tüm itirazlar reddedilmiştir. Haricen hakların teslim edilmesi amacıyla doğrudan mahkemeye yapılan başvuruların tamamı reddedilmiştir. Hakim ve savcıların görev ve sorumluluklarına aykırı pratikleri sebebiyle Hakimler Savcılar Kuruluna yapılan başvuruların tamamı da Kurul tarafından işleme konulmayarak mevcut hukuk dışı statünün devamına neden olunmuştur. Günümüze dek İmralı Cezaevinde ihlal edilen haklar ve bunlara karşı yapılan iç hukuk başvurularına karşı tüm idari ve yargı kurumlarının sergilediği tutum, içinde sürekliliği ve kesintisizliği barındıran bir idari pratik haline gelmiştir.

Bu denli sistematik yürütülen idari pratik İmralı Ada Hapishanesi ve Müvekkil Sn. Öcalan şahsına özgülenen siyasi kararlara dayanmaktadır. Bu idari pratik yukarıda da izah edildiği üzere 2021 yılında da herhangi bir hukuki sorumluluk kaygısı güdülmeden, tüm pervasızlığıyla icra edilmeye devam etmektedir. Bu denli ağır, sosyal, toplumsal, kültürel ve psikolojik açıdan dış dünya ile bağları koparılmış başka bir örnek bulunmamaktadır. İmralı Ada Hapishanesindeki ağır tecridi süreklileştiren idari-politik tutum tüm hukuksal süreçleri yönlendirmiştir. İmralı Ada Hapishanesi, Türkiye, Avrupa ve dünyada en ağır düzeyde izolasyon, dolayısıyla insanlık dışı koşulların uygulandığı kapatma mekanı konumundadır.

İmralı'da sürdürülen ağır insan hakları ile ilgili olarak 2021 yılında yerel düzeyde yapılan başvurular dışında yüksek mahkeme niteliğinde **Anayasa Mahkemesi'ne 19 adet, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne de 5 adet** başvuruda bulunulmuştur. Bu başvurularla birlikte bugün her 4 Müvekkilimiz adına toplamda İmralı Ada Hapishanesi ile ilgili olarak **Anayasa Mahkemesi'nde 79 bireysel başvuru, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde de 12 başvuru** derdest durumdadır. Söz konusu başvuruların sayısı ve içeriği, İmralı'da yürütülen tecrit sisteminin kapsamını ve ağırlığını açıklamaktadır. Bu aynı zamanda ulusal ve uluslararası herhangi bir yargı merciinin, İmralı Tecrit Sistemine belirleyici düzeyde etki etmediğini göstermektedir.

X. AĞIRLAŞTIRILMIŞ MÜEBBET İNFAZ REJİMİ

Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infaz rejimi 5275 sayılı yasanın 25. Maddesi ile 107. Maddesinde düzenlenmiştir. Hapis cezasının kişinin hayatı boyunca devam edeceği ve hiçbir şekilde ara verilmeyeceği belirtilmektedir. Ayrıca bu düzenlemelere göre kişi hapis hapsede olduğu süre boyunca temel hak ve özgürlüklerden de minimum düzeyde yararlanabilmektedir. AİHM ise 18 Mart 2014 tarihli *Öcalan No.2* kararında bu yasal düzenlemelerin işkence yasağına aykırı olduğuna hükmetmiş ve hukuka uygun hale getirilmesi için değiştirilmesi gerektiğini belirtmiştir³.

AİHM'in *Öcalan No.2* kararının yerine getirilmesi için 01.10.2021 tarihinde Bursa İnfaz Hakimliğine başvuruda bulunulmuştur. Mahkemeden, koşullu salıverilme önünde engel teşkil eden 5275 sayılı yasanın 107/16 maddesi ile 3713 sayılı yasanın 17/4 madde hükümlerinin Anayasaya aykırılığı nedeniyle iptali istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvuru yapılması talep edilmiştir. Ayrıca AİHM kararının da tespit ettiği üzere Sn. Öcalan'ın 23 yıl boyunca işkence yasağına aykırı koşullarda tutulmuş olması, tutukluluğunun da sosyal, siyasal ve hukuksal açıdan daha fazla uzatılmadan sonlandırılarak özgürlüğüne kavuşmasının sağlanması talep edilmiştir. Ancak İnfaz Hakimliği, AİHM'in ihlal tespitleri ile karar içerisindeki değerlendirmeleri görmezden gelerek başvuruyu ret etmiştir. Bunun üzerine aynı taleplerle 03.12.2021 tarihinde Anayasa Mahkemesine başvuru yapılmıştır.

AİHM, ölünceye kadar hapis biçimindeki ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının işkence yasağını ihlal ettiğine yönelik *Öcalan No.2* karardan sonra *Kaytan/Türkiye, Gurban/Türkiye ve Boltan/Türkiye* başvurularında da benzer ihlal kararları vermiştir.

Bunun üzerine dört dosya **Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'**nde izleme sürecine alınmış ancak Türkiye karara uymamasına rağmen Komite tarafından 7 yıl boyunca gündeme getirilmemiştir. 2021 yılında ÖHD, İHD, TİHV ve TOHAV, Komite'ye ilgili

³ <https://hudoc.echr.coe.int/tur#%22itemid%22:%22001-148430%22>

AIHM kararlarının uygulanmadığı gerekçesiyle başvuruda bulunmuşlar ve bu gelişmelerden sonra Komite, her dört kararı gündemine almaya karar vermiştir.

Söz konusu karardaki ihlallerin ortadan kaldırılmasını sağlama sorumluluğu olan **Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi** 30 Kasım-2 Aralık 2021 tarihli toplantı ara kararlarında, mevcut işkence yasağı ihlalinin devam ettiğini, Türkiye'nin konuyla ilgili mevcut bilgileri paylaşmadığını, kararın gereğini yerine getirmediğini yeniden tespit etmiştir⁴. Bu tespitlerle birlikte ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının belirli bir asgari sürenin ardından gözden geçirilmesine dair inceleme mekanizması için yasal ve diğer yeterli tedbirlerin gecikmeksizin yerine getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bir an önce gerekli adımları atması ve bu adımlarla ilgili olarak da Eylül 2022 tarihine kadar Komite'yi bilgilendirmesi talep edilmiştir. Sn. Öcalan'a özgü gelişen ve tüm Türkiye'de işkence niteliğinde uygulanan ağırlaştırılmış infaz rejiminin elbette değişmesi gerekmektedir. Bu kararın gereğinin yerine getirilmesi ancak ağır tecrit koşullarında 23 yılını geride bırakan Sn. Öcalan'ın özgürlüğü ile mümkündür.

XI. TESPİT VE SONUÇLAR

1. Türkiye'nin egemenlik sınırları içerisinde, Marmara Denizinde bulunan İmralı Adasında yer alan İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, işkence yasağına, temel hak ve özgürlüklere, evrensel ilke ve kurallar ile demokratik değerlere aykırı olarak İmralı Tecrit Sistemi ile yönetilmektedir. Sn. Abdullah Öcalan 23 yıldır bugün en ağırını yaşadığı işkence koşullarına maruz bırakılmaktadır. Sn. Konar, Sn. Aktaş ve Sn. Yıldırım da bu sisteme dahil edilerek İmralı Ada Hapishanesinde buldukları 7 yıl boyunca işkence ve insanlık dışı uygulamalara maruz bırakılmışlardır.
2. Sn. Öcalan ve diğer Müvekkillerimizden haber alamadığımız 2021 yılı tecridin en ağır boyuta ulaştığı bir yıl olmuştur. **Kendilerinden 25 Mart 2021 tarihinden bugüne kadar hiçbir şekilde haber alınmamış, dış dünya ile olan tüm bağları koparılmıştır.**
3. Aile ve avukatlarının bütün başvuruları sonuçsuz bırakılmış ve hiçbir ziyarete izin verilmemiştir. Aynı şekilde telefon ve mektup ile ulaşma imkânı da bırakılmamıştır.
4. 2021 yılı boyunca; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 3. Maddesinde düzenlenen işkence yasağı, 6. Maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı, 8. Maddesinde düzenlenen aile ve özel hayata saygı ile haberleşme hakkı, 13. Maddesinde düzenlenen etkili başvuru yolu ile hak ve özgürlüklerin amaç dışı kısıtlanmasını yasaklayan 18. Maddesi ihlal edilmiştir.
5. İmralı Tecrit Sisteminin uygulayıcıları tarafından negatif ve pozitif bütün yükümlülükler ihlal edilerek suç işlenmiştir.

⁴ https://search.coe.int/cm/pages/result_details.aspx?objectid=0900001680a4acba

6. 23 yılını geride bırakan İmralı sürecinde tüm ülkede yaşanan deneyimler şunu çok iyi göstermiştir ki; ne zaman Kürt meselesine yaklaşım konusunda güvenlik politikaları ön plana çıkarılmışsa İmralı Ada Hapishanesi'nde uygulanan tecrit de bu politikalara paralel bir şekilde derinleştirilmiştir. Özellikle son 6-7 yıl bunun en ağır dönemi olmuştur.
7. Aynı şekilde İmralı'da tecridin ağırlaştırılması, Türkiye'de hak ve özgürlüklerin ortadan kaldırılmasına yol açmaktadır. Bugün de ülkenin içinde bulunduğu koşullar ile İmralı'daki mutlak tecrit/haber alamama hali neden-sonuç ilişkisi içinde gelişmektedir. Bir yandan İmralı'da mutlak haber alamama durumu söz konusu olup, her türlü temas engellenirken, ülke de sosyal, kültürel, siyasal, hukuksal, ekonomik vb. çoklu boyutlarda kriz ve bunalım halini yaşamaktadır.
8. Böylece; Anayasa, AİHS ve diğer hukuksal bağların yok sayıldığı İmralı Tecrit Sistemi, Türkiye'de hukuk ve demokrasi dışı bir yaşamın inşa edilmesine neden olmaktadır.
9. Sn. Öcalan'ın toplum ile diyalog kurabildiği zamanlar ise bütün Türkiye halklarına umut veren, nefes aldırın zamanlar olmuştur.
10. Sn. Öcalan, Kürt Meselesinde demokratik, anayasal ve barışçıl bir çözümden yana olduğunu her seferinde deklare etmiştir. 23 yıllık İmralı sürecinde de diyalog ve çözüm karşıtı güçlere karşı, göz ardı edilemeyecek bir barış ve yaşatma siyasetini inşa ederek tarihsel rolünü oynamıştır. Sn. Öcalan'ın öngördüğü onurlu barış, tüm çözüm karşıtı güçlere rağmen, Türkiye'nin demokratikleşmesinin önünü açacak, Ortadoğu'nun daha yaşanılır bir coğrafya olmasını sağlayacaktır.
11. Siyasal, sosyal ve hukuksal tüm parametreler Sayın Öcalan ve diğer Müvekkiller ile derhal aile ve avukat ziyaretlerinin önünün açılmasını, kendilerinden haber alınmasının, özgürlük ve güvenlik koşullarının sağlanmasını ve Kürt meselesinde diyalog ve müzakere siyasetine geçilmesini dayatmaktadır.